

VOL VAN WATER...

De waterbeheerplannen in openbaar onderzoek

LEIEBEKKEN

22 november 2006 - 22 mei 2007

Inhoud

Woord vooraf	3
1 De waterbeheerplannen in openbaar onderzoek	5
1.1 Welke plannen zijn in openbaar onderzoek?	6
1.2 Het openbaar onderzoek praktisch	10
2 Het bekkenbeheerplan en de deelbekkenbeheerplannen van het Leiebekken	13
2.1 Kennismaking met het Leiebekken	14
2.2 Wateroverlast en watertekort in het Leiebekken voorkomen	18
2.3 Water voor de mens in het Leiebekken	24
2.4 Naar een betere waterkwaliteit in het Leiebekken	28
2.5 Duurzaam omgaan met water in het Leiebekken	36

Woord vooraf

Beste Lezer

Een duurzaam waterbeheer is ongetwijfeld één van de grootste uitdagingen van de 21ste eeuw, ook bij ons. Met de Europese kaderrichtlijn Water en het Vlaamse decreet Integraal Waterbeleid willen wij deze uitdaging aangaan.

In uitvoering van dit decreet hebben het Vlaamse Gewest, de provinciebesturen en de lokale overheden uitgebreid nagedacht over en gewerkt aan waterbeheerplannen voor heel Vlaanderen.

Naast een integrale visie op het watersysteem bevatten deze plannen ook acties en maatregelen om deze visie te realiseren. Als voorzitter van het bekkenbestuur ben ik er dan ook van overtuigd dat met deze plannen een nieuwe wind zal waaien door het Vlaamse waterlandschap.

De eerste ontwerpen liggen nu op tafel, met concrete voorstellen om het watersysteem er weer bovenop te helpen. Het belang van deze waterbeheerplannen valt moeilijk te overschatten. Ze vormen dan ook de ruggengraat van het waterbeleid in Vlaanderen voor de komende jaren.

Maar het waterbeleid is geen zaak van de overheid alleen. Het openbaar onderzoek brengt daarom de waterbeheerplannen tot bij de bevolking. Gedurende zes maanden krijgt u de kans de plannen in te kijken en uw reacties kenbaar te maken. U kunt opmerkingen formuleren, verbeteringen voorstellen of ideeën aanbrengen. Een unieke gelegenheid dus om mee te denken over hoe wij allen met ons kostbaar water moeten omgaan.

Aan de hand van deze brochure willen we u laten kennismaken met de waterbeheerplannen en u informeren over uw inspraakmogelijkheden. Zo hopen we u te inspireren om zelf duurzaam met water om te gaan. Samen kunnen we immers in het waterverhaal het verschil maken.

Wij wensen u alvast veel leesplezier.

André Denys

*Gouverneur van Oost-Vlaanderen
Co-voorzitter van het Bekkenbestuur
van het Leiebekken*

Paul Breyne

*Gouverneur van West-Vlaanderen
Co-voorzitter van het Bekkenbestuur
van het Leiebekken*

De loop op het Leiebekken

Deze brochure zet de loop op het bekkenbeheerplan en de deelbekkenbeheerplannen van het Leiebekken. Het is er geen samenvatting van. De brochure biedt u wel een greep uit de acties en de projecten die in het Leiebekken op stapel staan.

Blijft u op uw honger zitten en wenst u toch een volledig overzicht, dan nodigen we u uit om de integrale plannen te raadplegen in het gemeente- of stadhuis of via www.volvanwater.be.

Voor informatie over de waterbeheerplannen voor het Leiebekken uit de eerste hand, bent u van harte welkom op de informatie- en inspraakvergadering. Deze vergadering vindt plaats op 13 februari in Waregem. Op de voorafgaande infomarkt kunt u vanaf 10 uur terecht met al uw vragen. Meer info hierover vindt u op pagina 10.

Ook over de tien andere bekkens is een brochure beschikbaar. U kunt deze brochures downloaden of aanvragen via www.volvanwater.be of via het Waterloket op het nummer 0800 99 004.

1 De waterbeheerplannen in openbaar onderzoek

De waterbeheerders bedenken oplossingen voor de waterproblemen en zetten die op papier. Zo ontstaan waterbeheerplannen. Ze doen dit niet alleen, maar samen met alle sectoren die bij water betrokken zijn. Waterbeleid is immers geen zaak van de overheid alleen. Ook als inwoner bent u van dichtbij betrokken bij de waterproblemen in uw omgeving. U kunt dan ook een belangrijke bijdrage leveren aan het waterbeleid in uw regio.

Tijdens het openbaar onderzoek leggen we onze plannen voor aan alle inwoners van Vlaanderen. Iedereen krijgt de kans zijn zeg te doen. U kunt opmerkingen formuleren, verbeteringen voorstellen of ideeën voor acties en projecten kenbaar maken.

De waterbeheerders gaan dus niet op eigen houtje te werk. Met uw inbreng wordt elk waterbeheerplan een gedragen en realistisch plan, met een grote kans op slagen.

Een waterbeheer zonder grenzen

Water is een systeem dat niet alleen de waterlopen, maar ook het grondwater, de oevers en valleien omvat, en ook alle dieren en planten die er leven. Dit watersysteem stopt niet aan administratieve grenzen. Daarom is een integrale aanpak noodzakelijk, met veel overleg over de grenzen van gemeenten, provincies, gewesten en landen heen.

Het is niet haalbaar om alle acties en maatregelen voor heel Vlaanderen in één allesomvattend plan te gieten. Elk watersysteem verdient een eigen aanpak. Er worden daarom afzonderlijke plannen opgemaakt voor de stroomgebieddistricten van Schelde en Maas, voor de elf bekkens en voor de 103 deelbekkens. Tussen al deze plannen is er een intense samenhang. De waterbeheerplannen hebben als doel samen een integraal waterbeheer in de praktijk te brengen, elk op het juiste niveau. Het waterbeheer in heel Vlaanderen is dus op eenzelfde leest geschoeid.

1.1 Welke plannen zijn in openbaar onderzoek?

Tijdens het openbaar onderzoek krijgt u de gelegenheid om de plannen te raadplegen die voor uw regio van belang zijn. Het gaat om:

- het werkprogramma en het tijdschema voor de opmaak van de stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas en het overzicht van de belangrijkste waterbeheerkwesties in Vlaanderen
- het bekkenbeheerplan van het bekken (of de bekkens) waartoe uw gemeente hoort, samen met de bijhorende deelbekkenbeheerplannen.

De waterbeheerkwesties: opstap naar de stroomgebiedbeheerplannen

In het Vlaamse Gewest liggen vier stroomgebieden: de Schelde, de Maas, de IJzer en de Brugse Polders. De Schelde maakt samen met de IJzer en de Brugse Polders deel uit van het internationale stroomgebied-district van de Schelde. De Maas maakt deel uit van het internationale stroomgebied-district van de Maas.

Vlaanderen zal tegen eind 2009 stroomgebied-beheerplannen vaststellen voor Schelde en Maas. De Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) staat in voor de opmaak ervan. Ook over deze plannen komt er, in een volgend stadium (december 2008 - juni 2009), een openbaar onderzoek.

U kunt nu al het voorbereidend document raadplegen. Hierin worden de belangrijkste waterbeheerkwesties in Vlaanderen beschreven. Dit zijn de grote uitdagingen voor het waterbeleid waaraan we de komende jaren extra aandacht zullen besteden. U vindt in dit document ook het tijdschema en werkprogramma voor de opmaak van de stroomgebiedbeheerplannen.

U kunt het document *De waterbeheerkwesties in Vlaanderen. Eerste stap in de opmaak van de stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas* inkijken in het gemeentehuis, raadplegen of bestellen via www.volvanwater.be of gratis aanvragen via het Waterloket op het nummer 0800 99 004.

De waterbeheerplannen: hun wettelijke context

De waterbeheerplannen geven uitvoering aan het integraal waterbeleid. Dit integraal waterbeleid is wettelijk vastgelegd in de Europese kader-richtlijn Water en het (Vlaamse) decreet Integraal Waterbeleid en ook politiek verwoord in de eerste Waterbeleidsnota.

Over elk van deze drie wettelijke pijlers van het integraal waterbeleid is een brochure beschikbaar. U kunt deze brochures downloaden via www.volvanwater.be of aanvragen via het Waterloket (0800 99 004).

De waterbeheerkwesties: uitdagingen voor het Vlaamse waterbeleid

In het document *De waterbeheerkwesties in Vlaanderen. Eerste stap in de opmaak van de stroomgebied-beheerplannen voor Schelde en Maas*, dat samen met de (deel)bekkenbeheerplannen in openbaar onderzoek is, vormen vijf waterbeheerkwesties de aandachtspunten voor het waterbeheer van de komende jaren:

De toestand van het oppervlaktewater beschermen en verbeteren. De aanspraken die we met zijn allen op het oppervlaktewater maken, zijn enorm. Enkel een goed beheer kan ervoor zorgen dat beken, rivieren en kanalen ook in de toekomst hun functies kunnen blijven vervullen.

De kwaliteit van het grondwater beschermen en verbeteren. Het grondwater is een essentieel onderdeel van het watersysteem: een waardevolle grondstof die we moeten beschermen tegen verontreiniging.

Duurzaam voorraadbeheer. Water is een natuurlijke grondstof, waarmee we zorgvuldig moeten omspringen. We streven daarom naar een duurzaam voorraadbeheer en een rationeel gebruik van water.

Wateroverlast en watertekort in samenhang aanpakken. Overstromingen en wateroverlast, maar ook verdroging, zijn nijpende problemen. Een geïntegreerde aanpak van beide kwesties moet toelaten ze in de toekomst in te perken.

Verstandig investeren. Er zijn heel wat maatregelen en middelen nodig om weerwerk te geven aan alle waterproblemen die op ons afkomen. De haalbaarheid en de betaalbaarheid van het waterbeheer is een belangrijke bekommernis.

Ieder bekken een eigen bestuur

Het waterbeleid op het niveau van een bekken wordt gecoördineerd door het **bekkenbestuur**. Hierin zetelen vertegenwoordigers van het Vlaamse Gewest en mandatarissen van de provincies en de deelbekkens. De voorzitter van het bekkenbestuur is de provinciegouverneur. Het bekkenbestuur keurt het ontwerp van het bekkenbeheerplan goed.

Het **bekkensecretariaat** staat in voor de dagelijkse werking van het bekken. Dit secretariaat bestaat minstens uit de bekkencoördinator, een planningsverantwoordelijke en per provincie een personeelslid van het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening. Het bekkensecretariaat bereidt het ontwerp van het bekkenbeheerplan voor.

Elk bekken krijgt ook een **bekkenraad**. In de bekkeraad zijn alle maatschappelijke belangengroepen die te maken hebben met het waterbeleid, vertegenwoordigd. De bekkeraad verstrekt advies over het ontwerp van het bekkenbeheerplan.

Nog geen deelbekkenbeheerplannen in West-Vlaanderen

In de West-Vlaamse deelbekkens zijn er op dit ogenblik nog geen deelbekkenbeheerplannen. De provincie West-Vlaanderen heeft immers besloten om eerst de waterschappen op te richten en daarna vanuit elk waterschap met alle partners een deelbekkenbeheerplan op te stellen.

De bekkenbeheerplannen

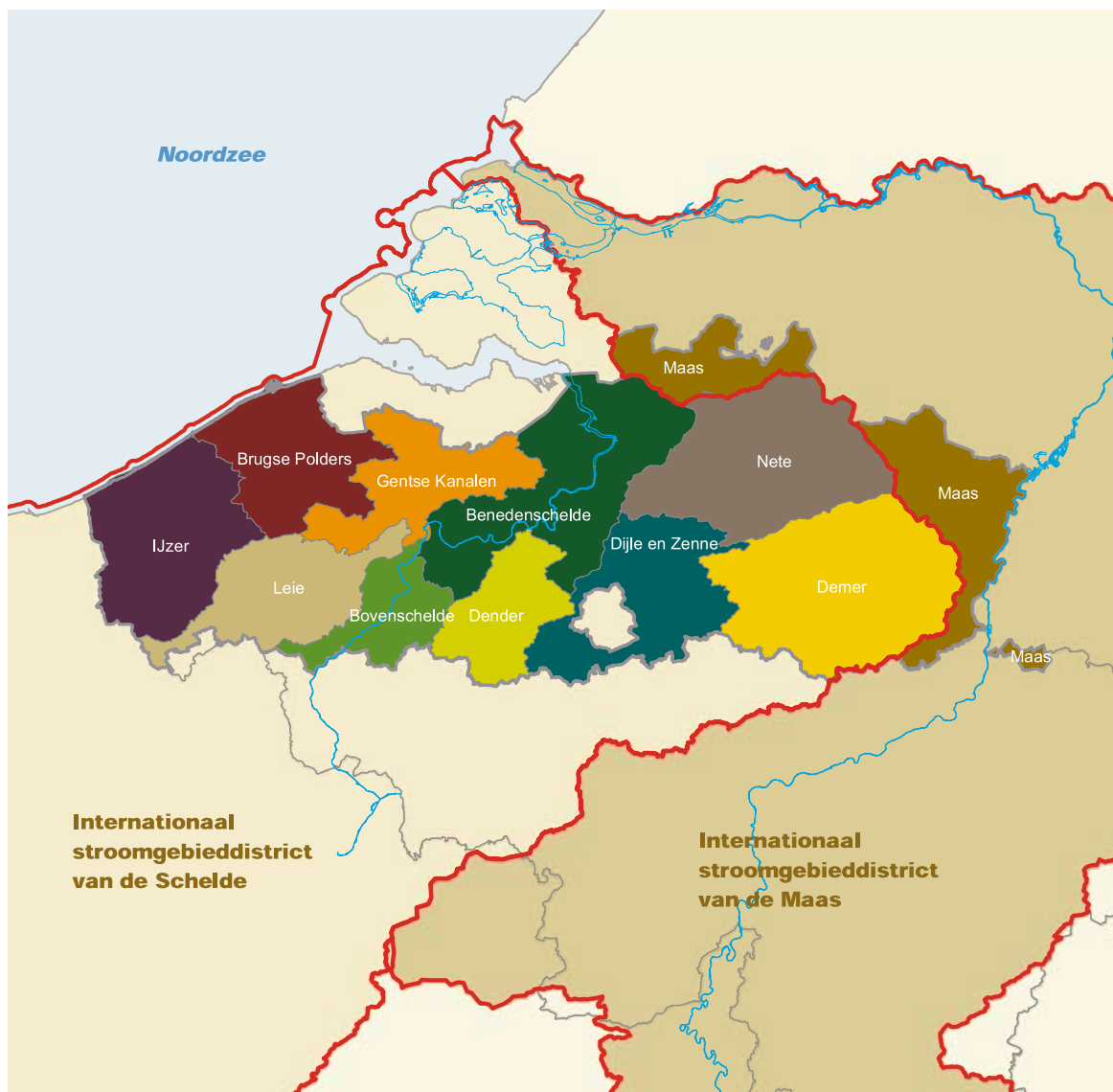
In Vlaanderen zijn er elf bekkens. Van west naar oost zijn dat het bekken van de IJzer, de Leie, de Brugse Polders, de Bovenschelde, de Gentse Kanalen, de Dender, de Benedenschelde, de Dijle en de Zenne, de Nete, de Demer en de Maas.

Het bekkenbeheerplan bundelt alle aspecten en kenmerken van het bekken en beschrijft welke knelpunten en kansen er zich voordoen. Het centrale hoofdstuk van het plan is een weloverwogen visie op het waterbeheer in het bekken. Doelstellingen, maatregelen en acties vertalen deze visie naar de praktijk.

De deelbekkenbeheerplannen

Elk bekken is verder opgedeeld in deelbekkens. Om het waterbeleid op dit niveau te coördineren, zijn waterschappen opgericht. Dit zijn samenwerkingsverbanden tussen de verschillende waterbeheerders in één of meerdere deelbekkens.

De secretariaten van de waterschappen staan in voor de opmaak van de deelbekkenbeheerplannen. Deze plannen verfijnen het bekkenbeheerplan en worden er als deelplan aan toegevoegd. Ze zijn dan ook samen in openbaar onderzoek.

De waterbeheerplannen: samenhang verzekerd

De samenhang en de afstemming tussen de waterbeheerplannen op de verschillende niveaus is cruciaal. Het bekkenbeheerplan is een scharnierdocument. Het vormt een bouwsteen voor de stroomgebiedbeheerplannen en vertaalt via acties en maatregelen de krachtlijnen van het Vlaamse waterbeleid naar de praktijk.

Het bekkenbeheerplan biedt ook een houvast voor de deelbekkenbeheerplannen. Deze volgen de aanpak en de grote lijnen van het bekkenbeheerplan en verfijnen die verder voor het deelbekken.

In het stroomgebiedbeheerplan en het bekkenbeheerplan komen vooral de bevoegdheden en de verantwoordelijkheden van de waterbeheerders van het Vlaamse Gewest aan bod. In het deelbekkenbeheerplan ligt de klemtoon op de bevoegdheden en de verantwoordelijkheden van de lokale waterbeheerders. Dit zijn de provincies, de gemeenten en de polders en wateringeng die in het deelbekken liggen.

1.2 Het openbaar onderzoek praktisch

Waar kunt u de documenten inkijken?

Van 22 november 2006 tot 22 mei 2007 kunt u in uw gemeente- of stadhuis de waterbeheerplannen voor uw gemeente inkijken. U kunt deze documenten ook raadplegen op de website van het openbaar onderzoek: www.volvanwater.be.

De informatie- en inspraakvergadering met infomarkt vindt in het Leiebekken plaats op 13 februari, om 19 uur, in het stadhuis van Waregem, Gemeenteplein 2. De vergadering wordt voorafgegaan door een infomarkt. Vanaf 10 uur kunt u er met uw vragen terecht.

Hoe kunt u reageren?

U dient uw opmerkingen schriftelijk in bij het college van burgemeester en schepenen. Ook tijdens de informatie- en inspraakvergadering kunt u een reactie overmaken.

Om met uw opmerkingen en ideeën rekening te kunnen houden, is het belangrijk dat u ten laatste op 22 mei 2007 reageert. Alle reacties die vóór die datum ingediend zijn, worden geëvalueerd.

Wat gebeurt er met uw opmerkingen en adviezen?

Na het openbaar onderzoek bezorgt het college van burgemeester en schepenen de opmerkingen op het document over de waterbeheerkwesties aan de CIW. De opmerkingen op de (deel)bekkenbeheerplannen worden aan de bekkensecretariaten bezorgd.

De CIW zal uw opmerkingen en adviezen op de waterbeheerkwesties meenemen bij de voorbereiding van de stroomgebiedbeheerplannen. Hetzelfde gebeurt met de reacties van de MiNa-Raad, de SERV, de bekkensraden en de bekkensbesturen.

Het bekkenbestuur zal uw opmerkingen en adviezen op het (deel)bekkenbeheerplan meenemen bij de aanpassing van het plan. Ook met de opmerkingen van de bekkenraad en van de waterschappen wordt rekening gehouden.

De Vlaamse Regering stelt de bekkenbeheerplannen, met de bijhorende deelbekkenbeheerplannen, definitief vast. Dit gebeurt ten laatste op 22 december 2007. Van dan af zijn de definitieve plannen in te kijken bij de betrokken provincies en gemeenten of te raadplegen via www.volvanwater.be.

2 Het bekkenbeheerplan en de deelbekkenbeheerplannen van het Leiebekken

Het bekkenbeheerplan en de deelbekkenbeheerplannen van het Leiebekken zijn allesomvattende plannen met tientallen acties en projecten. Uiteraard biedt deze brochure niet de mogelijkheid deze stuk voor stuk te bespreken. U vindt hier dan ook een greep uit de acties en de projecten die in het Leiebekken op stapel staan. Deze selectie geeft u een idee van wat u de komende jaren mag verwachten, maar niet het totaalbeeld.

Blijft u op uw honger zitten en wenst u toch een volledig overzicht, dan nodigen we u uit om de integrale plannen te raadplegen in het gemeente- of stadhuis of via www.volvanwater.be.

2.1 Kennismaking met het Leiebekken

Algemene gegevens	
Oppervlakte	982 km ² , waarvan 80% in de provincie West-Vlaanderen en 20% in de provincie Oost-Vlaanderen
Bodem	voornamelijk zand-lemige ondergrond met een matig ondiepe grondwaterstand
Reliëf	de hoogtes van het Polder-Leie interfluvium, van elkaar gescheiden door sterke riviererosie de heuvelkam van het Leie-Schelde interfluvium met hoogtes tot 60 m, aflopend naar de Leie- en de Scheldevallei de zuidelijke Vlaamse laagvlakte, waardoor de Leie zich een weg baant
Verstedelijkingsgraad	het Leiebekken is de laatste decennia sterk verstedelijkt belangrijkste verstedelijkte gebieden zijn de regio's rond Kortrijk en Roeselare-Izegem en Waregem
Open ruimte	vooral akkerbouw en tuinbouw
Oppervlaktewater	
Hoofdwaterloop	Leie
Kanalen	Kanaal Bossuit-Kortrijk, Kanaal Roeselare-Leie
Belangrijke zijwaterlopen (Vlaanderen)	Heulebeek, Gaverbeek, Mandel
Belangrijke stilstaande waters	ontginningsplassen (De Gavers, Bergelenput)

Waterloopbeheerders in het Leiebekken

Beheer van de bevaarbare waterlopen	NV Waterwegen en Zeekanaal, Afdeling Bovenschelde
Beheer van de onbevaarbare waterlopen van eerste categorie	Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)
Beheer van de onbevaarbare waterlopen van tweede categorie	provincie West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen
Beheer van de onbevaarbare waterlopen van derde categorie buiten de wateringen	<p>gemeenten in de provincie West-Vlaanderen: Heuvelland, Mesen, Menen, Zonnebeke, Wervik, Ieper, Moorslede, Wevelgem, Kortrijk, Zwevegem, Anzegem, Deerlijk, Harelbeke, Kuurne, Lendelede, Ledegem, Roeselare, Staden, Hooglede, Ardoorie, Lichtervelde, Izegem, Ingelmunster, Waregem, Wielsbeke, Oostrozebeke, Meulebeke, Tielt, Dentergem, Pittem</p> <p>gemeenten in de provincie Oost-Vlaanderen: Deinze, Gent, Nazareth, Sint-Martens-Latem, Wortegem-Petegem, De Pinte, Kruishoutem, Zulte</p>
Beheer van de onbevaarbare waterlopen van tweede en derde categorie en niet-geklasseerde waterlopen binnen wateringen	Wateringen De Gaverbeek en De Assels

Kwaliteitsbeheer van het oppervlaktewater

VMM	<p>meting, controle en rapportering van de oppervlaktewaterkwaliteit, van de waterbodempkwaliteit en van de vuilvrachten van het geloosde afvalwater</p> <p>controle van de bacteriologische kwaliteit van het zwemwater in de zwem- en recreatievijvers</p> <p>opmaak van investeringsprogramma's voor de bovengemeentelijke waterzuiveringsinfrastructuur en voor de aanleg of de verbetering van gemeentelijke rioleringen en van kleinschalige zuiveringsinstallaties</p> <p>ecologisch en economisch toezicht op de afvalwatersanering, meer bepaald de opmaak van de zoneringsplannen voor de sanering van het afvalwater en het toezicht op de waterdistributiemaatschappijen</p>
Aquafin	<p>ontwerp en bouw van de bovengemeentelijke infrastructuur voor waterzuivering</p> <p>exploitatie van rioolwaterzuiveringsinstallaties en bovengemeentelijke rioleringen</p>
Gemeenten	uitbouw en beheer van het gemeentelijk rioleringsstelsel
(Drink)watermaatschappijen	het zuiveren, opvangen, transporteren en verzamelen van afvalwater (kunnen hiervoor gebruik maken van (boven)gemeentelijke collectoren, rioleringen en waterzuiveringsinfrastructuur (saneringsplicht sinds 2005))

Drinkwatervoorziening

Productie, distributie en transport van het drinkwater

(drink)watermaatschappijen Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW), Tussengemeentelijke Maatschappij der Vlaanderen voor Watervoorziening (TMVW), Intercommunale Maatschappij voor Watervoorziening in Vlaanderen (IMWV)

Grondwater

Belangrijke watervoerende lagen

Sokkel, Krijt, landeniaan, ledo-paniseliaan, quartair

Beheer van kwaliteit en kwantiteit

VMM

2.2 Wateroverlast en watertekort in het Leiebekken voorkomen

Het Leiebekken, gevoelig voor overstromingen

Overstromingen zijn een natuurlijk verschijnsel. Vooral tijdens de winterperiode zorgt de verhoogde aanvoer van water ervoor dat waterlopen buiten hun oevers treden en hun winterbedding innemen. Het Leiebekken is van nature extra gevoelig voor overstromingen. Van oudsher kende het Leiebekken dan ook vele en uitgebreide overstromingen. Daarbij komt nog de invloed van ingrepen van de mens op het watersysteem. Heel wat valleigebieden in het Leiebekken zijn ingenomen door bebouwing, talloze waterlopen zijn rechtgetrokken. Bovendien is de verharde oppervlakte in het Leiebekken door de jaren heen fors toegenomen.

De Leie is een regenrivier met een zeer wisselende waterstand en hoge piekdebieten. De voorbije tien jaar kreeg het Leiebekken niet minder dan viermaal zeer ernstige overstromingen te verwerken. Die gingen met heel wat materiële schade en menselijk leed gepaard. Bewoners zullen vooral de extreme wateroverlast tijdens de jaarwisseling 2002-2003 niet licht vergeten.

Het antwoord op wateroverlast en verdroging: een drietrapsstrategie

Onze watersystemen zijn uit balans: wateroverlast, maar ook verdroging zijn daarvan de sprekende bewijzen. Beide problemen hebben dezelfde oorzaken en daarom is een geïntegreerde aanpak van wateroverlast en verdroging aangewezen.

Om te voorkomen dat de wateroverlast wordt afgewenteld op de gebieden stroomafwaarts, volgt het waterbeheer een drietrapsstrategie. Die moet een antwoord bieden op de wateroverlast in het Leiebekken en de strijd tegen verdroging aangaan:

- **Vasthouden.** In de eerste plaats wordt de neerslag zoveel mogelijk ter plaatse vastgehouden.
- **Bergen.** Indien nodig, wordt langs de waterlopen bijkomende ruimte voor water (buffering) voorzien.
- **Afvoeren.** Als zowel vasthouden als bergen ontoereikend is, moet het water op een veilige manier worden afgevoerd naar de waterlopen stroomafwaarts.

Water vasthouden is de boodschap

Eén van de oorzaken van de toenemende wateroverlast is de verharde oppervlakte, die ook in het Leiebekken de laatste decennia sterk is toegenomen. Om te verhinderen dat het water in een sneltempo de waterloop of de riool bereikt, moet neerslag zoveel mogelijk terug de bodem insijpelen. Deze infiltratie zorgt voor een aanvulling van de grondwatervoorraden en gaat verdroging tegen. Bovendien stroomt de neerslag zo trager af naar de waterlopen. Ook erosie en de toevoer van sediment naar de waterloop nemen af wanneer we het water vasthouden. Daardoor komt er minder sediment in de waterlopen terecht en moet de waterloopbeheerder minder ruimen.

Hoe we in de praktijk 'water vasthouden', hangt af van gebied tot gebied:

- In de open ruimte moet het hemelwater zoveel mogelijk kunnen infiltreren: vertraagd afvoeren staat hier voorop. In de talrijke landbouwgebieden in het Leiebekken kan dit door bestaande grachten te herwaarderen, door aangepaste teelt- en bewerkingstechnieken (die infiltratie in de hand werken) toe te passen en door bufferstroken en poelen

aan te leggen en houtkanten en heggen aan te planten. Sommige bos-, natuur- en groengebieden zijn infiltratiegebieden, andere houden van nature het water vast. Door nieuwe waterrijke gebieden (wetlands) te ontwikkelen, komen er meer mogelijkheden voor waterconservering.

- In gebieden waar grote oppervlakten verhard zijn – woongebieden, industrieterreinen, wegen, parkings,... – zullen we het hemelwater zoveel mogelijk afkoppelen van de riolering en hergebruiken. Waar de situatie ter plekke en de bodemgesteldheid het toelaten, kunnen oppervlakten doorlaatbaar worden gemaakt. De neerslag kan hier dan terug de bodem in of met andere woorden infiltreren.

Water vasthouden: wat kunt u zelf doen?

‘Afkoppelen’ is tegenwoordig een veelgehoord woord. Maar wat betekent het eigenlijk? Wanneer het veel regent, krijgen de waterlopen een grote hoeveelheid water te slikken, vaak met overstromingen en wateroverlast tot gevolg. Door dat hemelwater ‘af te koppelen’ en vast te houden, voorkomen we dat het in sneltreinvaart in de riolering of in de waterloop terecht komt. Dat kan door het water op te slaan en opnieuw te gebruiken óf door het te laten infiltreren in de bodem. Als er gescheiden riolering in uw straat ligt en als het technisch mogelijk is, bent u verplicht om het regenwater af te koppelen van de riolering.

Wie vandaag bouwt of verbouwt, is verplicht een hemelwaterput aan te leggen. Maar in veel oude huizen is er een ongebruikte regenput. Meestal vraagt het niet veel moeite om zo’n oude put in gebruik te nemen. Ook voor uw portemonnee is dat een goede zaak: door hemelwater te gebruiken bespaart u immers op uw waterfactuur.

Indien de bodem hiervoor geschikt is, kunt u hemelwater dat u niet gebruikt in de grond laten dringen. Kies in dat geval bij de aanleg van uw oprit of terras voor waterdoorlatende grasdallen of grasbetontegels.

Uw gemeente- of stadsbestuur kan u meer info geven over subsidies voor hemelwaterputten, infiltratievoorzieningen en groendaken.

Hemelwater: een zaak van afkoppelen, infiltreren en hergebruiken

In De Pinte stelt zich een probleem met het afstromende hemelwater van de Hospicebossen. Het hemelwater van de Hospicebossen, de landerijen rondom en de aanpalende E17 komt in de riolering van De Pinte terecht. Bij hevige regenval kan deze het water niet langer slikken, wat lokaal tot overstromingen leidt. De gemeenten De Pinte, Nazareth en Sint-Martens-Latem overleggen hoe ze dit probleem kunnen aanpakken. Ze gaan de bestaande situatie in kaart brengen en de verschillende oplossingen afwegen.

Ook afkoppelen en bufferen van hemelwater van grote verharde oppervlakten is belangrijk. Een voorbeeld is het industrieterrein van Deinze, dat vlak naast de Kattebeek ligt. Een bufferbekken langs de Kattebeek vangt het hemelwater van het terrein op. Zo wordt vermeden dat de beek grote piekdebieten te verwerken krijgt. Ook het afkoppelen van het hemelwater van grote wegen heeft een groot effect.

Buffering als deel van de oplossing

Om de wateroverlast in Kruishoutem te temperen, is het nodig de beken in de gemeente zelf en verder stroomopwaarts meer ademruimte geven. Dat kan door te bufferen, bijvoorbeeld in laaggelegen gebieden waar het water tijdelijk naartoe kan. Dit is uiteraard enkel mogelijk op plaatsen waar het water geen bedreiging vormt voor woningen of belangrijke wegen. Bij de zoektocht naar het ideale overstromingsgebied, houden we ook rekening met het landgebruik. Graslanden kunnen immers beter tegen overstromingen dan akkerland.

Op zoek naar bijkomende ruimte voor waterberging

Soms zijn er te weinig mogelijkheden om het hemelwater bovenstrooms vast te houden. In dat geval moeten de valleien het overtollige water tijdelijk opvangen. Waterlopen moeten zoveel mogelijk gebruik kunnen maken van hun natuurlijke overstromingsgebieden. We doen er dus goed aan de nog onbebouwde valleigebieden ook in de toekomst bouwvrij te houden. De waterloopbeheerders bekijken de mogelijkheden samen met de verantwoordelijken voor ruimtelijke ordening en andere betrokkenen.

Sommige valleigebieden in het Leiebekken zijn geschikt om water te bergen, maar overstromen in de praktijk niet, bijvoorbeeld omdat de oevers te hoog zijn. Ook in deze 'potentiële' waterbergingsgebieden wordt best niet meer gebouwd.

Op heel wat plaatsen nemen bebouwing, industrie en wegen de natuurlijke overstromingsgebieden in. Gerichte ingrepen, zoals de aanleg van een wachtbekken, kunnen deze verloren ruimte compenseren.

Afvoeren: als de nood het hoogst is

Soms hebben vasthouden en bergen niet het verhoopte effect en dreigt er toch wateroverlast. Het water moet dan op een vlotte en veilige manier worden afgevoerd. Dan kan het noodzakelijk zijn pompen te installeren,

stuwen aan te passen, bruggen te verhogen, lokaal te baggeren en kruid te ruimen. Voor het Leiebekken is het zeer belangrijk dat de afvoerfunctie van de Leie optimaal benut kan worden.

Wateroverlast: een strijd op vele fronten

De voorbije jaren hebben we meermaals ondervonden dat de waterhuishouding in het Leiebekken zeer kwetsbaar is. Alle waterbeheerders geven dan ook hoge prioriteit aan de bestrijding van de waterellende. We geven hier enkele voorbeelden van initiatieven die wateroverlast aanpakken.

Vlaamse Gewest zoekt naar oplossingen voor wassende Heulebeek

De Heulebeek heeft een lange geschiedenis van overstromingen. Het centrum van Moorsele komt haast ieder jaar onder water te staan. Vroegere maatregelen hebben de overlast gedeeltelijk ingeperkt, maar zeker nog niet opgelost. Daartoe zijn meer ingrijpende maatregelen nodig. Recente modelleringen van de Heulebeek hebben aangetoond dat een dijk of een overstromingsgebied tussen Ledegem en Moorsele het waterpeil van de Heulebeek tijdens noodsituaties zou kunnen beïnvloeden. Een denkpiste die op te volgen valt!

Ook het centrum van Gullegem heeft regelmatig te kampen met wateroverlast. De soms minder goed functionerende sifon onder de R8 heeft hier vermoedelijk mee te maken. Vóór de sifon werden automatische roosters geplaatst, waardoor dit probleem al gedeeltelijk werd opgelost. Af en toe slibt de sifon nog dicht. Om dit te vermijden, wordt er in de loop van 2007 nog een zandvang aangelegd.

Infrastructuurwerken en peilbeheer op de Leie

De overstromingen van 1965 en 1966 waren de aanleiding om de Leie recht te trekken en te verbreden. Het water kon zo sneller uit het gebied Wervik - Deinze wegvloeien. De overstromingsdreiging in de bewoonde gebieden is inderdaad verminderd. Maar anderzijds stelt zich nu het probleem van verdroging in het winterbed. Dit is geen goede zaak voor de planten en dieren die hier leven. Het strategische plan 'Rivierherstel Leie', onderdeel van het binnenvaartproject 'Seine - Schelde', wil de verdroging aanpakken. Een mogelijke maatregel is het gecontroleerd bergen van water in de oude Leiemeanders. Met de stuwen van Harelbeke en Menen zou men het winterbed op specifieke plaatsen kunstmatig kunnen laten overstromen.

De afvoer van het Leiewater gebeurde van oudsher via de Toeristische Leie en verder stroomafwaarts via de Ringvaart om Gent. Via de Zeeschelde en het kanaal Gent-Terneuzen komt het water ten slotte in de Noordzee terecht. Stroomopwaarts Deinze zorgen de bebouwing, de intensieve landbouw en de moderniseringswerken voor de scheepvaart voor een versnelde afvoer. Bovendien is de afvoer van water verder afwaarts de Toeristische Leie moeilijk door de getijdenwerking op de Zeeschelde. Overstromingen langs de Toeristische Leie zijn het resultaat. Om de bewoonde gebieden (en in het bijzonder de stad Gent) te vrijwaren, is er nood aan overstromingsgebieden die het teveel aan water opvangen. Ook de aanpassing van de sluis te Astene kan een verschil maken: de waterstanden stroomafwaarts zullen hierdoor wat dalen. Deze ingreep zal de waterstand in Deinze licht verhogen en voor meer water zorgen in het Afleidingskanaal van de Leie.

Operationeel Bekkenmodel Leie: niet alle risico's zijn te vermijden

Soms is het technisch en maatschappelijk-economisch onmogelijk om woningen en bebouwde zones te beschermen tegen wateroverlast. Om in dergelijke situaties schade te vermijden, werkt de VMM aan een computermodel.

Dit model – het Operationeel Bekkenmodel Leie – moet op termijn toelaten overstromingen in het Leiebekken te voorspellen. Op basis van waterstanden en weersvoorspellingen berekent het model of er overstromingen dreigen en welke wijken, straten en huizen met wateroverlast te kampen krijgen. Met deze informatie kunnen de hulpdiensten preventief optreden en bewoners tijdig verwittigen.

In afwachting van het Operationeel Bekkenmodel Leie zal in 2007 de Operationele Bekkenmodel Centrale (OBM-centrale) worden opgestart. Deze OBM-centrale zal zorgen voor vereenvoudigde voorspellingen van de waterstand aan een 170-tal limnigrafen op de onbevaarbare waterlopen in Vlaanderen. Ook zullen debieten berekend worden op meer dan 1.000 plaatsen waar niet gemeten wordt. Bewoners zullen gewaarschuwd worden voor actuele en dreigende wateroverlast.

2.3 Water voor de mens in het Leiebekken

Water heeft vele functies

Water vervult uiteenlopende functies in onze maatschappij. Het is onmisbaar als hulpbron voor industrie en landbouw en als grondstof voor drinkwater. Water heeft een belangrijke recreatieve en cultureel-historische waarde en is een duurzaam transportmiddel. Ook voor natuur en landschap is water van grote betekenis.

We hebben in het Leiebekken aandacht voor al deze functies en kiezen daarbij zoveel mogelijk voor het laten samengaan van functies, zonder de draagkracht van het watersysteem uit het oog te verliezen. We moeten dus zorg dragen voor het watersysteem en erover waken dat het niet overbelast raakt.

Scheepvaart op de Leie en de kanalen waarborgen en uitbreiden

De scheepvaart is een duurzame transportwijze. Dat is één van de redenen waarom de Vlaamse overheid de binnenvaart wil stimuleren.

Om alle mogelijkheden en verbindingswegen open te houden, is het belangrijk dat scheepvaart op de waterwegen in het Leiebekken gewaarborgd blijft.

Anderzijds moet er gezocht worden naar uitbreidingsmogelijkheden om bestaande trajecten optimaal te benutten.

Er zijn plannen om van de Leie tussen Wervik en Deinze een schakel te maken in de verbinding tussen de Schelde en de Seine. Verschillende alternatieven om de Leie bevaarbaar te maken voor grotere schepen worden bestudeerd. Aan bruggen en hefdeuren van sluisen wordt een vrije hoogte van minstens zeven meter voorzien, geschikt voor containervaart met drie lagen containers. In Sint-Baafs-Vijve en Harelbeke komen er nieuwe sluisen.

Op de Toeristische Leie tussen Noorderwal (Deinze) en Astene is er scheepvaart toegelaten tot 800 ton. Stroomafwaarts van de stuwsuis van Astene is er sinds meer dan dertig jaar geen beroepsvaart meer. Er is geen enkele reden om hier verandering in te brengen.

Het kanaal Bossuit-Kortrijk is vlakbij Kortrijk enkel bevaarbaar voor kleinere schepen. Op dit kanaal werden de laatste jaren nieuwe kaaimuren gebouwd, waardoor de trafiek aanzienlijk is toegenomen. Enkele knelpunten voor de scheepvaart werden de laatste

jaren al weggewerkt. Zo kwam er enkele jaren geleden een sluis in Zwevegem en werd de Luipaardbrug herbouwd.

Een groot deel van het scheepvaartverkeer op de Leie heeft het kanaal Roeselare - Leie als eindbestemming. Recent werden op dit kanaal verschillende kaaimuren opgetrokken. In de nabije toekomst zijn er nog gepland. Het kanaal ligt centraal in het Vlaamse deel van de verbinding tussen Schelde en Seine. Deze verbinding zal ook een gunstig effect hebben op de bedrijvigheid langs het kanaal Roeselare - Leie.

Het erfgoed aan het water in ere herstellen

De mens heeft altijd al de nabijheid van het water opgezocht. Onze rivieren en beken weerspiegelen dan ook een belangrijk deel van onze geschiedenis. De waterbeheerder houdt bij het uitvoeren van werken steeds rekening met de aanwezigheid van historische pareltjes langs de waterlopen.

In de projecten 'verbinding Seine-Schelde' en 'Rivierherstel Leie' is er volop aandacht voor het watergebonden erfgoed. Zo heeft de restauratie van

de drietrapsluis van Ooigem een bijzondere betekenis. De gerestaureerde sluis zal in de toekomst ook gebruikt worden voor de pleziervaart. Bij het verschutten van plezierboten kan zo water en energie gespaard worden.

Ter hoogte van sluis 11 is het fietsbrugje over het kanaal Bossuit-Kortrijk in slechte staat. Het is opgenomen in het dossier voor de klassering van deze sluis. Dit brugje sluit aan op het nieuwe fietsplein in het Koning Albertpark en zal dan ook gerenoveerd worden.

De omgeving van de stuwsluis te Astene op de Toeristische Leie is een geklasseerde site, die zo goed mogelijk bewaard moet worden als industrieel erfgoed. Een volledig herstel van de stuw in haar oorspronkelijke staat is onmogelijk. De stuwen van Astene en Deinze (Afleidingskanaal van de Leie) werden immers afgeschaft toen de sluis van St.-Baafs-Vijve herbouwd werd en die in Deinze afgebroken. De stuw in Astene kan toch nog gebruikt worden om de afvoer naar de Toeristische Leie te verminderen en zo de waterstanden stroomafwaarts te beperken.

Duurzaam toerisme en recreatie alle kansen geven

In het Leiebekken is het prachtig wandelen en fietsen aan het water. Niet enkel de inwoners van het bekken genieten van deze troef, verschillende plaatsen zijn een echte trekpleister voor dagjesmensen en toeristen. Denk aan de mogelijkheid tot het huren van kleine bootjes om de meanderende Toeristische Leie af te varen, de plezier- en toervaart op de (Toeristische) Leie en de vele wandel- en fietspaden aan het water. Verder behoren de kanalen, de afgesneden Leiemeanders en de ontginningsplassen langs de Leie tot de favoriete plekjes van menig hengelaar of zwemmer.

Maar recreatie en toerisme hebben steeds een zekere impact op het water. Zachte recreatie willen we alle kansen geven, zonder de natuur en het landschap te veel te verstoren. Snelvaart, jetski en andere vormen van harde recreatie kunnen echter een grote invloed hebben op de omgeving. In het Leiebekken vinden ze dan ook enkel plaats binnen speciaal hiervoor afgebakende snelvaartzones.

Genieten aan het water

Langs bevaarbare waterlopen in het Leiebekken zijn er voor fietsers en wandelaars op minstens één oever verharde jaagpaden. De toeristische federaties hebben hiervan gebruikt gemaakt om, ver van het drukke wegverkeer, tal van fietsroutes van wegwijzers te voorzien. Deze jaagpaden maken deel uit van themafietsroutes, maar ook van de fietsknooppuntnetwerken die de voorbije jaren werden geïnstalleerd. Bij de provinciale toeristische federaties en de gemeentelijke VVV's zijn brochures beschikbaar van al deze routes.

2.4 Naar een betere waterkwaliteit in het Leiebekken

Het Leiebekken is nog steeds een van de meest vervuilde rivierbekkens in Vlaanderen. Toch is de waterkwaliteit er al op vooruit gegaan. Op het merendeel van de meetplaatsen is sinds 1990 een aanzienlijke verbetering vastgesteld. De opvallendste verbeteringen situeren zich onder meer op de Kattebeek, aan de monding in Petegem-aan-de-Leie, op de Hooi- en Gaverbeek in Waregem en op de Oude Mandel en de Oude Leie-arm in Gottem (Deinze).

Ook de waterbodems, de grondwaterkwaliteit en de structuur van de waterlopen delen in het leed.

Verontreiniging voorkomen

Puntlozingen terugdringen

Waterverontreiniging moet in de eerste plaats zo veel mogelijk voorkomen worden aan de bron. Milieuvergunningen en handhaving zijn hierbij belangrijke instrumenten. Met behulp van modellen, die rekening houden met de milieukwaliteitsdoelstellingen en de draagkracht van de waterloop, bepalen de waterbeheerders welke lozingen van rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) of bedrijven toegestaan zijn.

Schadelijke stoffen weren

Niet alleen afvalwater schaadt de kwaliteit van onze beken. Heel wat verborgen – we zeggen ook 'diffuse' – verontreiniging komt rechtstreeks of via de regen in het water terecht: chemische bestrijdingsmiddelen, meststoffen, zink van dakgoten, slijtagedeeltjes van autobanden... Ook afspoelende bodemdeeltjes voeren schadelijke stoffen mee naar de waterloop.

Veel van deze stoffen zijn schadelijk voor de organismen in en rond het water, en voor de mens zijn ze evenmin zonder gevaar. Gemeenten, provincies en andere overheden bouwen daarom het gebruik van bestrijdingsmiddelen fors af. Ze passen bij het onderhoud van het openbaar groen meer en meer milieuvriendelijke bestrijdingsmethoden toe. Ook de huisgezinnen en de landbouwsector worden gestimuleerd om waar mogelijk alternatieve bestrijding toe te passen en op een milieuverantwoorde manier te bemesten.

Door te voorkomen dat deze stoffen in het water terechtkomen, houden we niet alleen het water, maar ook de waterbodems schoon. En dat betekent dan weer minder ruim- en baggerwerk voor de waterbeheerders.

Het afvalwater verder en efficiënt zuiveren

Grote rioleringswerken gooien het leven in onze steden en gemeenten vaak danig overhoop. Ook in het Leiebekken bouwen de gemeenten en het Vlaamse Gewest verder aan hun rioleringen. En ook de drinkwatermaatschappijen zijn betrokken partij. De gemeenten hebben sinds 1 januari 2005 immers de mogelijkheid om de praktische uitvoering van hun rioleringsbeleid aan hen over te dragen.

Het einde is nog niet in zicht. Om al het afvalwater uit de beken te halen moeten we nog heel wat rioleringen, collectoren en waterzuiveringsinstallaties aanleggen. Ook heel wat bestaande woningen moeten hun afvalwater nog aansluiten op de riolering en hun hemelwater van de riolering afkoppelen.

De VMM, Aquafin en de gemeenten maken per gemeente een zoneringsplan op. Dit is een kaart die voor elke nog niet aangesloten wijk, straat of woning vastlegt of het afvalwater via de riol zal worden afgevoerd, dan wel behandeld wordt in een afzonderlijke behandelingsinstallatie aan de woning zelf. Op basis van het zoneringsplan zal een uitvoeringsplan worden opgemaakt. Dit duidt aan hoe en wanneer de riolering zal worden aangelegd en op welke manier

het rioolwater zal gezuiverd worden: in een gezamenlijke, grote installatie voor rioolwaterzuivering (RWZI), in een kleinschalige waterzuivering (KWZI) in de gemeente of in een individuele behandelingsinstallatie voor afvalwater (IBA).

Ook een goed onderhoud en beheer van de riolen is onmisbaar. Het water van beken, grachten, verharde oppervlakten (zoals straten en parkings) en daken koppelen we telkens zoveel mogelijk af van de riol. Het heeft immers geen zin om proper water naar de waterzuiveringsinstallatie af te voeren. Meer nog, het maakt dat de zuiveringsinstallaties minder goed functioneren.

Een integrale oplossing voor de Rosdambeek

In de omgeving van de Rosdambeek in Afsnee loopt een aantal kelders en tuinen steevast onder bij langdurige regen. De zwellende Leie stuwt het water in deze beek op, wat tot overstromingen leidt. Een bijkomend knelpunt is dat een deel van de riolering van Sint-Martens-Latem nog in de Rosdambeek terecht komt (ter hoogte van de Kortrijksesteenweg). Bij hoge waterstanden wordt ook het rioolwater hier opgehouden, wat elders wateroverlast geeft.

De provincie onderzoekt momenteel de mogelijkheid om aan de duiker in de Broekkantstraat pompen en een stuw te voorzien. Om de wateroverlast nog beter te verhelpen, zoekt de gemeente De Pinte stroomopwaarts naar waterberging. Aan de Vijver Hageland is het in principe mogelijk om bij hoge waterstanden het water van de Rosdambeek de vrije loop te laten. Dit gebiedje zou dus als bufferbekken kunnen ingericht worden. Ook verder stroomafwaarts, langs de Duivebeek, zijn er enkele percelen die geschikt zijn om overtollig water tijdelijk op te vangen. In Afsnee zijn kunstmatige ingrepen dus noodzakelijk om de veiligheid van de bewoners te vrijwaren. Met een mix van ingrepen wordt de druk op de beek verminderd, waardoor minder wateroverlast zal optreden.

Belangrijk is dat ondertussen ook aan de waterkwaliteit gewerkt wordt, zodat er geen vuil water in de bufferbekkens en laaggelegen gebieden stroomt. Aquafin werkt samen met de stad Gent aan de collector Sint-Denijs-Westrem, waardoor er op deze plaats niet langer in de Rosdambeek moet geloosd worden. Het afvalwater wordt naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) van Gent gebracht, waar het gezuiverd wordt.

En voor de Rosdambeek zijn er nog andere plannen. In de vallei van deze beek vinden we immers heel wat waardevolle natuur terug, denk maar aan de natte elzenbroeken en de dottergraslanden. Deze natuur wordt bedreigd door de resterende lozingen van afvalwater, maar ook door onder meer versnippering. De stad Gent wil de natuur hier beter tot haar recht laten komen en gaat daarom een bosbeheerplan opmaken voor de vallei van de Rosdambeek.

Een betere waterkwaliteit: wat kunt u zelf doen?

Schone beken en zuiver water zijn ook uw zaak: met tal van (kleine) ingrepen kunt u zelf een duit in het zakje doen!

- Het afvalwater van uw woning moet zijn aangesloten op de riool in uw straat. Lozingen via de tuin naar de beek zijn verboden! Zorg er ook voor dat u op de juiste manier bent aangesloten: op de riool en niet op de hemelwaterleiding.
- Grijp niet voor elke plaag of toepassing naar een chemisch middel. Doseer correct en probeer eens een milieuvriendelijke of natuurlijke variant uit. In het totaalplaatje scheelt dat een pak. Op www.zonderisgezonder.be staan heel wat milieuvriendelijke tips om onkruiden en plagen te bestrijden.
- Ook als landbouwer of wanneer u aan het water woont, kunt u onze waterlopen mee beschermen tegen verontreiniging van buitenaf. Door bufferstroken aan te leggen langs de beek verhindert u dat bestrijdingsmiddelen, meststoffen en sediment naar de beek spoelen. Groene stroken langs het water ogen bovendien fraai en trekken bijzondere planten en dieren aan.

Ook grondwater roept om bescherming

Grondwater is minder zichtbaar dan rivieren en beken en wordt daarom soms over het hoofd gezien in de strijd tegen vervuiling. Ten onrechte, want als onmisbaar deel van onze watervoorraad heeft het grondwater onze bescherming tegen verontreiniging meer dan nodig.

Via insijpeling van verontreinigd water, komen vervuilende stoffen in het ondiepe grondwater terecht. Maar ook de diepere watervoerende lagen kampen met kwaliteitsproblemen.

Waterboderverontreiniging aanpakken en dichtslibben van waterlopen voorkomen

In het Leiebekken scheert de bodemerosie hoge toppen. Erosie berokkent niet enkel schade aan de landbouw, voor de waterlopen is het evenmin een goede zaak. Die vertroebelen en lopen kans dicht te slibben, wat plaatselijk voor wateroverlast kan zorgen. Grasbufferstroken zijn een eenvoudig, maar werkzaam hulpmiddel om afstromend water, sediment en modder tegen te houden. Stroken gras worden op de akker ingezaaid en vormen daar een barrière voor water en modder. Ook een aangepaste bodembewerking, directe inzaai of de aanleg van

dammetjes, soms in combinatie met een erosiepoel, zijn geschikte erosiebestrijdingstechnieken.

De erosiegevoelige gemeenten in het bekken beschikken over een erosiebestrijdingsplan. Samen met de betrokken landbouwer wordt overlegd wat de mogelijke maatregelen zijn die hij kan nemen. De landbouwer kan hiervoor een beheerovereenkomst afsluiten met de Vlaamse Landmaatschappij. In ruil voor deze maatregel(en) ontvangt hij een jaarlijkse vergoeding. Op die manier kan hij zelf gericht meewerken aan het landschap, de natuur en het waterbeheer in de buurt van zijn bedrijf.

Op bepaalde plaatsen in het Leiebekken is de waterbodem zwaar verontreinigd, onder meer met zware metalen. Waar het noodzakelijk is, gaan de waterbeheerders deze vervuilde waterbodems saneren. De meest dringende saneringen worden eerst aangepakt. Een waterbodemsanering is echter pas aan de orde wanneer stroomopwaarts geen afvalwater meer in de waterloop terecht komt. Anders is het immers dweilen met de kraan open.

Bagger- en ruimingsspecie moet zoveel mogelijk verwerkt en hergebruikt worden als bodem of bouwstof. Storten van specie kan slechts wanneer er geen andere mogelijkheid

Herwaardering van de oude Leiemeanders

De studie 'Rivierherstel Leie' leverde een aantal voorstellen op om milieu en natuur in de vallei van de Leie te herwaarderen. De oude Leiemeanders zijn geliefkoosde paaiplaatsen voor vissen: zij moeten dus een visvriendelijke verbinding met de Leie krijgen. Het water moet voldoende snel stromen en met een doordacht peilbeheer worden vernatting en berging mogelijk. De waterbeheersing op de gekanaliseerde Leie houdt ook rekening met de overstroombaarheid van het winterbed.

En de grote Leiemeanders mogen ook voor wandelaars en fietsers in de verf gezet worden. De in de vorm van dijken gestapelde grond langs de gekanaliseerde Leie wordt afgegraven. Om afwisseling te brengen in het eentonige kanaallandschap met bomenrijen, komt hier een typische beplanting voor een rivierlandschap.

is. Het Sectoraal Uitvoeringsplan bepaalt dat de bagger- en ruimingsspecie van een bekken zoveel mogelijk binnen de grenzen van het bekken wordt verwerkt en afgezet.

Werken aan de ecologische kwaliteit **Structuurherstel: drie keer winnen**

In het verleden werd de vrije loop van de waterlopen in het Leiebekken aanzienlijk beknot. Door het recht-trekken van de waterlopen en het plaatsen van harde oeververstevingen, inbuizingen en stuwen waar dit niet echt nodig was, hebben veel van onze waterlopen hun ruimte en hun veerkracht helemaal verloren. Ook de natuur in en rond de waterlopen heeft het moeten bekopen. Door de waterlopen in het Leiebekken waar mogelijk hun oorspronkelijk karakter voor een stuk terug te geven, willen de waterloopbeheerders hierin verandering brengen.

Elke waterloop heeft van nature een zelfreinigend vermogen. Dit zelfreinigend vermogen kunnen we versterken door de waterloop te laten hermeanderen, overwelingen open te breken, groene oeverstroken te voorzien en de beek terug in verbinding te brengen met haar oevers en vallei. Ook poelen, hagen, houtkanten, struiken en bomen in de omgeving van de waterloop hebben hun nut.

Door de waterlopen in hun natuurlijke staat te herstellen, winnen we driemaal. Het zelfreinigend vermogen van de waterloop versterkt, de natuur leeft op én het water krijgt terug meer ruimte. Werken aan de ecologische kwaliteit gaat dus hand in hand met een duurzame aanpak van wateroverlast.

In de bres voor de biodiversiteit

De natuur is er in heel Vlaanderen, en ook in het Leiebekken, de laatste decennia niet op vooruitgegaan. Bepaalde planten- en diersoorten en hun leefomgeving vragen bijzondere aandacht, omdat ze sterk in aantal verminderen of zelfs met uitsterven bedreigd zijn. Om zeldzame vissoorten en internationaal belangrijke dieren en plantensoorten in en aan het water te behouden, wordt voor het Leiebekken een programma uitgewerkt met gerichte maatregelen. Vanzelfsprekend is een goede waterkwaliteit één van de basisvereisten.

Meer en meer treffen we in onze streken uitheemse planten aan. Geen goede zaak voor onze natuur, want het succes van deze soorten gaat vaak ten koste van inheemse soorten. Uitheemse planten kunnen bovendien aanleiding geven tot problemen bij het praktische beheer van de waterlopen. De waterloopbeheerders slaan dan ook de handen in elkaar om de sterk woekerende uitheemse planten uit de beken weg te halen.

Vissen de vrijheid geven

Vissen bewegen van de ene leefruimte naar de andere om zich te voeden, zich voort te planten of om de winter door te brengen. We spreken van vismigratie. Op onze waterlopen zijn er echter heel wat hindernissen voor vismigratie, zoals stuwen, sluizen en bodemvallen.

De vismigratieknelpunten op onze waterlopen moeten tegen 2010 weggewerkt zijn, zo stelt het decreet integraal waterbeleid. En infrastructuurwerken mogen niet voor nieuwe knelpunten zorgen.

Meer natuur aan waterlopen: wat kunt u zelf doen?

- U kunt ook zelf een steentje bijdragen om de waterlopen een natuurlijkere structuur en meer ruimte te geven. Zo bent u verplicht een strook van vijf meter langs de waterloop vrij te houden. Deze strook hebben de waterbeheerders nodig om de beken te kunnen onderhouden. Hou deze zone dus vrij van hoge afrasteringen, houtstapels, tuinhuisjes... en plant hier geen struiken of bomen zonder toelating.
- Ook afval in beken is een oud zeer en kan bijdragen tot overstromingen. Sluikstorten (van groenafval, puin,...) is dan ook absoluut verboden.
- Hebt u als landbouwer gronden aan het water, dan kunt u de natuur een handje toesteken door bufferstroken aan te leggen. U kunt hiervoor een beheerovereenkomst sluiten met de Vlaamse Landmaatschappij. Meer informatie is terug te vinden op www.ehorizon.be.
- Meld uitheemse planten in de beek onmiddellijk aan de waterloopbeheerders. U kunt hiervoor terecht bij het provinciebestuur, bij de gemeente of bij het bestuur van de polder of de watering. Er bestaat een brochure die u kan helpen om de meest risicovolle soorten te herkennen. Deze is te vinden op de website www.mina.be/uploads/water_exoten.pdf

2.5 Duurzaam omgaan met water in het Leiebekken

Water is een onmisbare grondstof voor onze samenleving. Tot nu toe zijn we echter weinig zorgvuldig met onze waterreserves omgesprongen. Ook in het Leiebekken worden aanzienlijke hoeveelheden grondwater opgepompt. Het grootste deel hiervan is bestemd voor de textielindustrie en in mindere mate de landbouw.

De laatste tien jaar is de hoeveelheid grondwater die de gezinnen, de industrie en de landbouw gebruiken, in heel Vlaanderen al lichtjes verminderd. Een duurzaam watergebruik vraagt echter bijkomende inspanningen van alle sectoren.

Algemeen kunnen we de druk van de ketel halen door minder grond- en leidingwater te gebruiken. Dit hoogwaardige water houden we voor toepassingen die een zeer goede kwaliteit vereisen: om van te drinken, voor de productie van voedingsmiddelen of voor onze persoonlijke hygiëne. Voor ander gebruik (kuisen, spoelen, wassen, sproeien...) kunnen we alternatieve waterbronnen aanspreken zoals hemelwater, oppervlaktewater of gezuiverd afvalwater.

Specifiek voor het Leiebekken wordt onderzocht hoe 'grijs' water (water van een andere, maar daarom niet mindere kwaliteit) kan aangeleverd worden aan de textielindustrie in de regio Waregem.

Vlaamse strategie voor watervoorziening en watergebruik in de maak

Om de watervoorziening in Vlaanderen te kunnen verzekeren, werkt het Vlaamse Gewest samen met een aantal partners aan een Strategische Visie voor Watervoorziening en Watergebruik. In deze visie wordt de vraag naar grond-, oppervlakte-, drink- en tweedecircuitwater afgestemd op het aanbod aan water. Dit plan zal als basis dienen om herstelprogramma's uit te werken om de grondwatervoorraden te beschermen. Zo blijft er ook in de toekomst voor alle gebruikers voldoende water van geschikte kwaliteit beschikbaar.

Duurzaam omgaan met water: wat kunt u zelf doen?

De huishoudens zijn echte grootverbruikers als het op water aankomt. Spaarzaam omgaan met water is dus een must, willen we onze waterreserves behouden. 'Veel kleintjes maken een grote' is ook hier een waarheid. Lekkende kranen repareren, spaardouchekoppen installeren, ... Al deze maatregelen zijn echt de moeite waard.

U kunt ook het hemelwater dat u zelf opvangt, nuttig gebruiken in en om het huis. Hemelwater leent zich bijvoorbeeld goed voor het poetswerk, het toilet, de wasmachine, het sproeien van de planten, het wassen van de auto...

Voor meer tips over spaarzaam watergebruik kunt u een kijkje nemen op de website www.waterloketvlaanderen.be.

Voor meer informatie

CIW-Secretariaat

p/a VMM

A. Van de Maelestraat 96

9320 Erembodegem

T 053 72 65 07

ciw-sec@vmm.be

Secretariaat Leiebekken

p/a Waterwegen en Zeekanaal NV

Afdeling Bovenschelde

Nederkouter 28

9000 Gent

T 09 268 02 11

Secretariaat waterschap Grensleie-Heulebeek

p/a Provincie West-Vlaanderen

Koning Leopold III-Laan 41

8200 Sint-Andries (Brugge)

T 050 40 32 62

kris.de_smet@west-vlaanderen.be

Secretariaat waterschap Mandel-Devebeek

p/a Provincie West-Vlaanderen

Koning Leopold III-Laan 41

8200 Sint-Andries (Brugge)

T 050 40 32 62

kris.de_smet@west-vlaanderen.be

Secretariaat waterschap Gaverbeek

p/a Provincie West-Vlaanderen

Koning Leopold III-Laan 41

8200 Sint-Andries (Brugge)

T 050 40 32 62

kris.de_smet@west-vlaanderen.be

Secretariaat waterschap Benedenleie

p/a Provincie Oost-Vlaanderen

Gouvernementstraat 1

9000 Gent

T 09 267 82 59

waterschap.benedenleie@oost-vlaanderen.be

Colofon

COORDINATIE EN EINDREDACTIE

Mich De Clercq, Kathy Haustraete, Sophie Puype

SAMENSTELLING

Stefan Baes, Lies Deurinck, Oswald Dumont, Kathy Haustraete, Greet Kerkhove en Sophie Puype

COPYWRITING

Katelijne Norga

LAY-OUT

Vanden Broele, Dries Vermaut

FOTOGRAFIE

Yves Adams, VMM-archief, archief bekkensecretariaat

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Frank Van Sevenscoten, voorzitter CIW

DEPOTNUMMER

D/2006/6871/023

Deze brochure is onderdeel van een reeks. Van elk van de 11 bekkens is een vergelijkbare brochure gemaakt. Aanvragen en downloaden kan via www.volvanwater.be of op het nummer 0800 99 004.

SAMEN WERKEN AAN WATER